

ZÁKON

ze dne 2019,

kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Změna zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 586/2004 Sb., zákona č. 626/2004 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 169/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 530/2005 Sb., zákona č. 531/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 247/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 181/2018 Sb., zákona č. 235/2018 Sb., se mění takto:

1. Za § 8 se vkládá nový § 8a, který včetně nadpisu zní:

„§ 8a

Vyšší hodnostní označení udělované „in memoriam“ nebo bývalému příslušníkovi

- (1) Příslušníkovi, kterým zemřel při plnění úkolů bezpečnostního sboru lze udělit vyšší služební označení, než náleželo jeho poslední služební hodnosti.
- (2) O udělení vyššího služebního označení „in memoriam“ rozhoduje ředitel bezpečnostního sboru na návrh služebního funkcionáře s personální pravomocí.
- (3) Ředitel bezpečnostního sboru může udělit čestné vyšší hodnostní označení i bývalému příslušníkovi bezpečnostního sboru, a to na návrh spolku sdružujícího bývalé příslušníky bezpečnostních sborů.“

2. V § 115 odst. 1 se věty druhá až čtvrtá zrušují.

3. V § 115 se odstavec 2 zrušuje

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 2.

4. V § 115 odst. 2 se na konci věty tečka nahrazuje slovy „tak, aby byl zachován princip zásluhovosti mezi jednotlivými základními tarify i mezi všemi tarifními stupni a zaokrouhluje je na desítky korun nahoru.“

5. V § 123 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se nový odstavec 2, který zní:

„(2) U příležitosti dovršení služebního poměru v délce deseti, třinácti, šestnácti, osmnácti, dvaceti, dvaadvaceti, čtyřiceti a sedmadvaceti let trvání služebního poměru se příslušníkovi udělí odměna ve výši průměrné nominální mzdy v ČR za předminulý kalendářní rok.“

6. V § 166 odst. 1 se na konci věty první tečka nahrazuje čárkou a doplňuje text „s výjimkou příplatku za službu v zahraničí podle § 119 a odměn podle § 123.“

Čl. II Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním kalendářním dnem měsíce následujícího po jeho vyhlášení, s výjimkou ustanovení čl. I bodu 5, které nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2020.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů nabyt účinnosti po několika odkladech dne 1.1.2007. Zákon nově zavedl hodnostní označení, které dříve odpovídalo služební hodnosti. I po více jak 10 letech od nabytí účinnosti zákona se však příslušníci s novými služebními hodnostmi neztotožnili a stále jsou mezi sebou, ale i odbornou a občanskou veřejností, oslovováni hodnostním označením. Podle zákona je zcela nemožné udělit vyšší hodnostní označení příslušníkovi, který splnil zvláště mimořádný úkol, který při plnění služebního úkolu zemřel. Nejde ani ocenit bývalého příslušníka, jak je to obvyklé a zcela běžné u vojáků.

Podle § 115 odst. 1 zákona se vládě, která stanoví svým nařízením stupnici základních tarifů, ukládá mechanismus, jak vypočítávat základní tarify v tarifních třídách i tarifních stupních. Toto se nyní jeví jako kontraproduktivní a neumožňuje to při omezeném objemu peněz přidávat všem podle potřeby a vývoje inflace.

Podle platného zákona nelze příslušníka za dobu trvání služby odměnit jinak než z fondu kulturních a sociálních potřeb. Vzhledem k existenci 14 krajských ředitelství a celorepublikových útvarů tak existuje značná disproporce mezi udělováním jednotlivých darů, které ani nejsou nárokové.

Výše výsluhových nároků se vypočítává s měsíčního služebního příjmu poskytnutého za předchozí kalendářní rok přede dnem skončení služebního poměru. Náležitosti služebního příjmu stanoví § 113 zákona. Účelně udělované odměny dokáží navýšit roční služební příjem vybraným příslušníkům o statisíce korun.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Cílem první oblasti úpravy je přiblížit ustálenou praxi povyšování „in memoriam“ nebo např. při dosažení významného životního jubilea u vojáků také pro příslušníky bezpečnostních sborů, kteří také plní významné úkoly při obraně a ochraně zájmů České republiky. V případě příslušníků by se však nejednalo o povyšování v služební hodnosti, ale o oprávnění ředitele bezpečnostního sboru udělit vyšší hodnostní označení, než náleželo poslední služební hodnosti příslušníkovi, který zemřel při plnění úkolu bezpečnostního sboru, provést čestné ocenění bývalého příslušníka.

Cílem druhé oblasti úpravy je pak uvolnit ruce vládě tak, aby mohla svým nařízením určovat základní tarify příslušníků bezpečnostních sborů podle potřeby, ale při zachování principu zásluhovosti mezi jednotlivými základními tarify i mezi všemi tarifními stupni. Obecně lze říci, že pokud by míra inflace znamenala navýšit platy cca o 2.000,- Kč, bude to možné pro všechny příslušníky, což dosud možné není, neboť stávající úprava přidává těm v nižších tarifech třeba jen 1.000,- Kč a naopak těm ve vyšších tarifech 3.000,- Kč, a to právě pro zákonem daný mechanismus. To stále rozevívá sociální nůžky mezi jednotlivými

příslušníky a vede to k tomu, že není zájem o službu v nižších tarifech, což jsou zejména začínající příslušníci nebo ti, kteří vykonávají potřebné, ale méně náročné činnosti podle charakteristiky tarifních tříd, které jsou přílohou č. 1 zákona.

Cílem třetí oblasti úpravy je ocenit příslušníky bezpečnostních sborů u příležitosti trvání služebního poměru, čímž bude docházet k pozitivní stimulaci pro službu pokračující. Udělení odměny by nebylo vázáno na splnění žádných dalších podmínek, jako např. setrvání ve služebním poměru po nějakou dobu. Bylo by obligatorní po dosažení požadované délky služebního poměru. Nepočítá se s žádnou sankcí v podobě navrácení odměny nebo její poměrné čísta v případě ukončení služebního poměru. Návrh je předkládán ve variantním řešení, kdy ve variantě 1. by každoročně docházelo k výplatě odměn u deseti skupin příslušníků, kdežto ve variantě 2. pouze u osmi skupin. Udělování odměny má mít především motivační roli. Příslušník předem ví, kdy mu bude tato odměna vyplacena a v jaké výši, protože výše průměrné nominální mzdy v ČR je veřejně dostupný údaj. Řada příslušníků ještě pamatuje dobu, kdy se vyplácely 13. a 14. platy, které se také týkaly všech bez rozdílů. Pokud je nyní vyplácen pouze náborový příspěvek, je to déle sloužícími policisty vnímáno jako projev diskriminace.

Cílem poslední úpravy je nastavit spravedlivý výpočet výsluhových nároků. Účelovým udělování odměn některým vybraným příslušníkům se celkový hrubý služební příjem poskytnutý za kalendářní rok účelně navyšuje, a to právě s cílem navýšit výši výsluhových nároků. Příplatek za službu v zahraničí je příplatek, který zohledňuje právě službu mimo Českou republiku. Není však relevantní důvod, aby tento specifický příplatek byl zahrnován do celkového hrubého služebního příjmu, který je základem pro stanovení výše výsluhových nároků.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Navržená změna zákona i nadále dodržuje princip zásluhovosti a ani nemění nic na výsluhových nárocích příslušníků.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami

Navrhovaná právní není v rozporu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, dopady na životní prostředí a na bezpečnost nebo obranu státu.

První oblast úpravy nemá žádný dopad na státní rozpočet ani jiné veřejné rozpočty. Jedná se pouze o projev ocenění „in memoriam“ a bývalého příslušníka bezpečnostního sboru.

U druhé oblasti úpravy lze konstatovat, že její dopady jsou odvislé od konkrétního rozhodnutí vlády, o kolik objemově finančně bude chtít základní tarify navyšovat. S určitostí však lze konstatovat, že dojde ke spravedlivějšímu rozdělování těchto peněz mezi všechny příslušníky, a to je našim hlavním záměrem.

Co se týká třetí oblasti úpravy, bude tato oblast zabezpečena v rámci standardního navyšování objemu prostředků na platy příslušníků bezpečnostních sborů v dotčených kapitolách státního rozpočtu při přípravě parametrů rozpočtu na konkrétní kalendářní rok.

Na pomyslnou misku vah je třeba vložit hodnotu již vyškoleného příslušníka, který je profesionálem, kterého tak budeme motivovat pro pokračování ve výkonu služby místo toho abychom mu vypláceli výsluhový příspěvek. Na druhé straně pak jsou náklady na zaškolování, výstroj a výzbroj nových a nových příslušníků, kteří podle dostupných statistických údajů téměř v jedné pětině ukončují služební poměr do 4 let od svého přijetí. Při takovém posouzení musí jednoznačně převyšovat snaha udržet si již vyškoleného profesionála. Jsme proto přesvědčeni, že finanční dopady na státní rozpočet budou v konečném součtu minimální.

Poslední oblast úpravy povede ke spravedlivému výpočtu výsluhových nároků příslušníků a v konečném důsledku dojde ke snížení požadavků na státní rozpočet.

Návrh zákona nemá dopady na rozpočty obcí a krajů.

Zvláštní část

K čl. I bodu 1 – k § 8a:

Navrhuje se za stávající § 8 vložit nový § 8a, který by umožňoval řediteli bezpečnostního sboru udělit vyšší služební hodnostní označení, než náleželo poslední služební hodnosti příslušníkovi, který zemřel při plnění úkolu bezpečnostního sboru nebo bývalému příslušníkovi.

K čl. I bodu 2 - 4 - § 115:

Navrhuje se vypustit z § 115 mechanismus, kterým se stanoví, jak má vláda svým nařízením stanovit stupnici základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů. Toto vypuštění umožní vládě operativnější přerozdělování objemu finančních prostředků, které jsou určeny na platy příslušníků, a to při zachování principu zásluhovosti.

K čl. I bodu 5 – k § 123:

Ve variantním řešení se navrhuje vložit nový odstavec 2, který by u příležitosti trvání služebního poměru v taxativně uvedené době uděloval příslušníkovi odměnu ve výši průměrné nominální mzdy v ČR za předminulý kalendářní rok.

K čl. I bodu 6 – § 166:

Navrhuje se vypustit z § 166 dvě složky tvořící měsíční služební příjem, a to příplatek za službu v zahraničí a odměny. Příplatek za službu v zahraničí může roční služební příjem navýšit o desetitisíce korun a tím i výši výsluhových nároků. Odměny podle § 123 jsou často vypláceny v poslední rok služby, a to právě s cílem navýšit měsíční služební příjem a tím i výši výsluhových nároků. Jsou známy případy vyplácených odměn v částkách dosahujících statisíců korun. Tyto odměny jsou pak oprávněně kritizovány, a to nejen veřejností, ale i samotnými příslušníky. Nový druh odměny vyplácený u příležitosti trvání služebního poměru by se do výsluhových nároků také nezapočítával.

Návrh novely zákona neobsahuje přechodná ustanovení, neboť navrhované změny přechodná ustanovení nevyžadují. Změny bude možné využívat ihned po nabytí účinnosti tohoto zákona, s výjimkou § 123 odst. 2, kde se u odměn navrhuje účinnost až od 1.1.2020, aby bylo možno zabezpečit jejich krytí v rámci všech dotčených kapitol státního rozpočtu pro nadcházející kalendářní rok.

V Praze dne 12. února 2019

Zdeněk Ondráček, v.r.

Jiří Mašek, v.r.

Radek Koteň, v.r.

Jan Bartošek, v.r.

Hana Aulická Jírovcová, v.r.